

5. Duomenų bazės sukūrimas ir užpildymas duomenimis

5.1 Duomenų bazės kūrimas

- Naujas bendrąsias DB kuria sistemos administratorius.
- Lokalias DB gali kurti darbo stoties vartotojas – administratorius.
- DB kuriama: kompiuterio diske, disko kataloge, atminties srityje ar atskirose bylose - **DB įrenginyje** (angl. *database device*).
- SQL standarte nėra sakinių DB kurti.

DB kuriamos tarnybine programa arba SQL sakiniu **CREATE DATABASE**, kuris užtikrinamas daugelyje DBVS, pvz.:

CREATE DATABASE <DB vardas> [<Vieta>]

CREATE DATABASE Darbai

CREATE DATABASE Darbai ON D:

DROP DATABASE Darbai

5.2. Duomenų tipai

Kuriant lentelę reikia išvardyti jos stulpelius, kiekvienam kurių būtina nurodyti galimų reikšmių aibę – **stulpelio tipą**.

Visų pirma stulpelio duomenų tipui priskiriama **duomenų rūšis**:

- Simboliniai duomenys
- Dvejetainiai duomenys
- Skaičiai
- Datos
- Laikas

Simboliniai duomenys (angl. *character datatypes*).

Simbolių eilutė turi simbolių skaičiaus atributą – ilgį.

Fiksuoto ilgio simbolių eilutės:

CHAR(n), **CHARACTER(n)**

– n max. simbolių skaičius (255, 2000, 8000).

Kintamo ilgio:

VARCHAR(n), **CHARACTER VARYING(n)**

– n max. simbolių skaičius (255, 4000, 8000).

CLOB(n[K|M|G]) – iki 2 GB (4 GB)

– *Character Large Object*

Skaitiniai duomenys (*number datatypes*).

SMALLINT – sveikieji skaičiai [-32 768; 32 767].

INTEGER – „dideli“ sveikieji skaičiai (4 baitai) [-2 147 483 648; 2 147 483 647].

BIGINT – „ypač dideli“ sveikieji skaičiai (8 b)

REAL – slankiojo kablelio skaičiai, 32 bitai, pvz., -2E5, 5.555E-18, -.655645e8.

FLOAT (DOUBLE) – dvigubo tikslumo skaičiai (64 b)

DECIMAL (n, m) (NUMERIC) – dešimtainiai supakuoti skaičiai – iki 1000 (31, 38, 65) dešimtainių skaitmenų.

Dvejetainių duomenų tipai (*binary datatypes*).

Fiksuoto ilgio:

BIT(n)

Kintamojo ilgio:

BIT VARYING(n)

BLOB(n[K|M|G])

PostgreSQL: **bytea**

Datos ir laiko duomenys.

DATE – (atmintyje – 4 baitai)

TIME – (3 baitai, PostgreSQL – 8 baitai)

TIMESTAMP – (10 baitų, PostgreSQL – 8 baitai)

DATE ir **TIME** vaizdavimas priklauso nuo terpės (*locale*), '2005.01.01', '12:00:00', '2005-01-01-12:15:55:330000'

DBVS visada „supranta“ ISO datą ir laiką:

'2005-01-01', '12:00:00'

'2005-01-01 12:00:00'

'2005-01-01 12:00:00.000000'

Visi SQL duomenų tipai turi ypatingą reikšmę **NULL**.

Parinkus stulpeliui duomenų tipą, reikia parinkti

- ilgio charakteristiką ir
- tikslumą.

5.3. Duomenų tipų derinimas

Atliekant operacijas su keliais argumentais tenka **derinti duomenų tipus**, pvz.,
 $2 + 3.1E-5$

Automatinis tipų suderinamumas ne visada yra tikslingas ir įmanomas.

`Vykdytojai.Kategorija || 'kategorija'`
 – klaidingas reiškinys

Vieno tipo reikšmės transformavimas į kito tipo reikšmę: **CAST** (<reiškinys> **AS** <duomenų tipas>)

```
SELECT Pavardė,
       CAST(Kategorija AS CHAR(1)) || 'kategorija'
       AS Kategorija
FROM Vykdytojai
WHERE Vykdytojai.Kvalifikacija = 'Informatikas'
```

Pavardė	Kategorija
Jonaitis	2 kategorija
Antanaitis	3 kategorija

CAST leidžia ne bet kokią tipų transformaciją.

Projektų pavadinimai ir teisinga trukmė dienomis:

```
SELECT
  Pavadinimas,
  EXTRACT(DAY FROM
    Pradžia
    + CAST(Trukmė || 'MONTHS' AS INTERVAL)
    - Pradžia) AS "Trukmė dienomis"
FROM Projektai
```

Pavadinimas	Trukmė dienomis
Studentų apskaita	365
Buhalterinė apskaita	306
WWW svetainė	61

Visų vykdytojų kategorijų vidurkis (2,8):

```
SELECT AVG(Kategorija) AS "Kategorijų vidurkis"
FROM Vykdytojai
```

Kategorijų vidurkis
2

CAST(AVG(Kategorija) **AS** **FLOAT**) – 2.00000000

Vidurkis dešimtainiu skaičiumi **DECIMAL**(5, 2):

```
SELECT CAST(AVG(CAST(Kategorija AS FLOAT))
           AS DECIMAL(5, 2)) AS "Kategorijų vidurkis"
FROM Vykdytojai
```

PostgreSQL: **AVG** rezultatas **NUMERIC** arba **FLOAT**

5.4. Lentelių apibrėžimas (kūrimas)

Lentelės (struktūros) apibrėžimas – „aktyvus“ veiksmas.

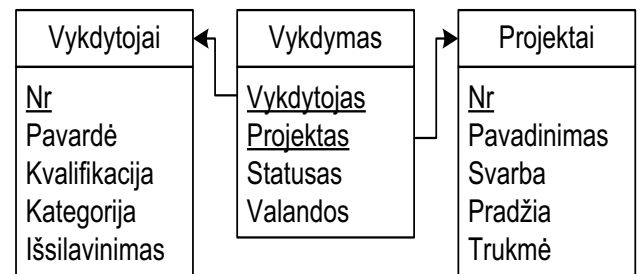
Lentelės kuriamos SQL DDL sakiniu

CREATE TABLE

Kuriant (apibrėžiant) lentelę būtinai nurodoma:

- lentelės **vardas**, galima patikslinti schema
- lentelės **stulpelių vardai** ir jų **tipai**.

Sukurkime (apibrėžkime) DB *Darbai* lenteles:


```
CREATE TABLE Vykdytojai (
  Nr          INTEGER NOT NULL,
  Pavardė     CHAR(30) NOT NULL,
  Kvalifikacija CHAR(16)
              DEFAULT 'Informatikas',
  Kategorija  SMALLINT,
  Išsilavinimas CHAR(10) )
```

NOT NULL - stulpelis negali įgyti **NULL** reikšmės.

DEFAULT - numatytoji reikšmė.

```
CREATE TABLE Projektai (
  Nr          INTEGER NOT NULL,
  Pavadinimas VARCHAR(254) NOT NULL,
  Svarba     CHAR(10) DEFAULT 'Vidutinė',
  Pradžia    DATE,
  Trukmė     SMALLINT);
```

```
CREATE TABLE Vykdymas (
  Projektas  INTEGER NOT NULL,
  Vykdytojas INTEGER NOT NULL,
  Statusas   VARCHAR(32) DEFAULT 'Programuotojas',
  Valandos   SMALLINT);
```

Daugumą lentelės savybių galima nurodyti vėliau:

```
ALTER TABLE Vykdytojai ADD Gimtadienis DATE
```

```
ALTER TABLE Vykdytojai DROP Gimtadienis
```

```
ALTER TABLE Projektai
```

```
ALTER Svarba DROP DEFAULT
```

```
ALTER TABLE Projektai
```

```
ALTER Svarba SET DEFAULT 'Didelė'
```

5.5. Naujų duomenų įvedimas

1-oji forma:

```
INSERT INTO <lentelės vardas>
  [(<stulpelio vardas> {, <stulpelio vardas>})]
```

```
VALUES (<reikšmė> {,<reikšmė>})
  {, (<reikšmė> {,<reikšmė>})}
```

```
<reikšmė> ::= <reiškiny> | NULL | DEFAULT
```

```
INSERT INTO Vykdytojai
```

(Nr, Pavardė, Kvalifikacija, Kategorija, Išsilavinimas)

```
VALUES (6, 'Baltakis', 'Informatikas', 2, NULL),
```

```
INSERT INTO Vykdytojai
```

```
VALUES (6, 'Baltakis', 'Informatikas', 2, NULL)
```

```
INSERT INTO Vykdytojai
```

```
VALUES ('Baltakis', 6, 'Informatikas', 2, NULL)
```

– klaida

```
INSERT INTO Vykdytojai
```

```
VALUES (6, 'Informatikas', 'Baltakis', 2, NULL)
```

– klaida?

```
INSERT INTO Vykdytojai (Nr, Pavardė, Kategorija)
```

```
VALUES (6, 'Baltakis', 2)
```

2-oji forma:

```
INSERT INTO <lentelės vardas>
  [(<stulpelio vardas> {, <stulpelio vardas>})]
  <užklausa>
```

Eilutės apie seniai baigtus projektus į kt. lentelę:

```
INSERT INTO Seni_Projektai
```

```
SELECT * FROM Projektai
```

```
WHERE Pradžia +
```

```
CAST(Trukmė || 'MONTHS' AS INTERVAL) <
CURRENT_DATE - INTERVAL '1 YEAR'
```

Duomenys į lentelę gali būti įvedami ir tarnybinėmis programomis.

Duomenų importas – duomenų iš failo įvedimas į lentelę.

Duomenų eksportas – užklauskos rezultato išsaugojimas faile.

5.6. Duomenų trynimas (šalinimas)

```
DELETE FROM <lentelės vardas>
```

```
[WHERE <paieškos sąlyga>]
```

Šalinamos **visos (!) tenkinančios paieškos sąlyga** eilutės.

```
DELETE FROM Vykdytojai
```

– šalinamos **visos** buvusios lentelėje *Vykdytojai* eilutės.

Perkeltos į „archyvą“ eilutės pašalinamos iš pradinės lentelės:

```
DELETE FROM Projektai
```

```
WHERE Pradžia +
```

```
CAST(Trukmė || 'MONTHS' AS INTERVAL) <
CURRENT_DATE - INTERVAL '1 YEAR'
```

Baltakiui išėjus iš darbo:

```
DELETE FROM Vykdymas
WHERE Vykdytojas = (SELECT Nr FROM Vykdytojai
                    WHERE Pavardė = 'Baltakis')

DELETE FROM Vykdytojai
WHERE Pavardė = 'Baltakis'
```

Prieš vykdant sakinį

```
DELETE FROM <lentelės vardas>
WHERE <paieškos sąlyga>
```

rekomenduojama įvykdyti

```
SELECT * FROM <lentelės vardas>
WHERE <paieškos sąlyga>
```

5.7. Esamų duomenų atnaujinimas

```
UPDATE <lentelės vardas>
SET <stulpelio vardas> = <reiškinys>
  {,<stulpelio vardas> = <reiškinys>}
[WHERE <paieškos sąlyga>]
```

Atnaujinamos visos (!) tenkinančios paieškos sąlygą eilutės.

Gražulytė baigė VU ir dėl to jai keliama kategorija 1:

```
UPDATE Vykdytojai
SET Išsilavinimas = 'VU',
    Kategorija = Kategorija + 1
WHERE Pavardė = 'Gražulytė'
```

Visų projektų, kuriuose dalyvauja Baltakis, trukmės pratęsimas:

```
UPDATE Projektai SET Trukmė = Trukmė * 1.1
WHERE Projektai.Nr IN
  (SELECT Projektas FROM Vykdymas, Vykdytojai
   WHERE Vykdytojas = Vykdytojai.Nr AND
         Pavardė = 'Baltakis')
```

Padidinti kategoriją visiems, dalyvaujantiems bent 2 projektuose:

```
UPDATE Vykdytojai SET Kategorija = Kategorija+1
WHERE (SELECT COUNT(*)
       FROM Vykdymas WHERE Vykdytojas = Nr) >= 2
```

Čia vidinė užklausa – priklausomoji.

Atnaujinimas su paieškos sąlyga be parametro

```
UPDATE Vykdytojai
SET Kategorija = Kategorija + 1
WHERE Nr IN (SELECT Vykdytojas
            FROM Vykdymas
            GROUP BY Vykdytojas
            HAVING COUNT(*) >= 2)
```

5.8. Lentelių ir DB naikinimas

```
DROP TABLE <lentelės vardas>
DROP TABLE Vykdymas
DROP DATABASE Darbai
```